

İSTANBUL MEDENİYET
ÜNİVERSİTESİ

BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ
BÖLÜMÜ

ALGORİTMA ANALİZİ VE TASARIMI
ÖDEVİ

ÖDEVİN KONUSU: DÜŞÜK
MALİYETLİ YOL HESAPLAMA

İSİM: FATİH DURSUN

SOYİSİM: ÜZER

DERSİ VEREN ÖĞRETİM ÜYESİ: AYŞE
BETÜL OKTAY

Problem Tanımı:

Bir araç bir menzile doğru gidecektir ve bir müddet sonra benzin alması gerekecektir. Yol üzerinde uzaklıkları artan sırada m_1, m_2, \dots, m_n olan n adet benzin istasyonu bulunmaktadır. Her benzin istasyonunda benzin fiyatları değişkenlik göstermektedir ve her istasyondaki toplam depo benzin ücreti

p_1, p_2, \dots, p_n dir. Her seferinde benzin tankı boşmuş gibi düşünülerek p 'ler hesaplanmıştır, deponun içinde olan benzini hesaplamayınız. Benzin kaliteleri aynı olup, bir depo benzin ile maksimum f km yol gidebilmektedir. Araç benzin aldıktan sonra en az k kilometre durmadan gitmek zorundadır ve bir sonraki benzini en az k km sonraki istasyondan alabilir.

Aracın en az benzin fiyatıyla yolculuğu tamamlayabilmesi için hangi istasyonlarda durması gerektiğini bulmanız istenmektedir.

Problem Çözümleri:

Yukarıda tanımlı yapılmış olan problemin çözümü için 4 farklı çözüm tekniği kullanılmıştır.

Bunlar: Greedy(Açgözlü) yaklaşım, Dinamik Programlama(Dynamic Programming), Kaba Kuvvet(Brute Force) ve Decrease And Conquer(Azalt ve Fethet) yöntemleridir.

1.GREEDY(AÇGÖZLÜ) YAKLAŞIM:

Genel olarak Açgözlü algoritma, karşısına çıkan seçenekler arasından seçim yapmak gerektiğinde problemin çözümü için o adımda ne gerekiyorsa onu yapar. Diğer adımlara bağlı olan sonuçlarla ilgilenmez.

Tanımlı problemin çözümü için Greedy yöntem olan Dijkstra's Shortest Path algoritmasına oldukça benzeyen Uniform Cost Search(UCS) algoritmasından esinlenilmiştir.

Algoritmanın genel olarak çalışma prensibi şu şekildedir:

Başlangıçta sadece içerisinde root node bulunan bir PriorityQueue oluşturulur.

(Algoritmada kullanılan Priority Queue'nın öncelik seçimi en düşük fiyatlı(ağırlıklı) vertex'e göredir. Yani kuyruğa eklenme sırası önemsiz olmaksızın en düşük fiyatlı vertex PriorityQueue'nun başında yer alır.)

PriorityQueue'ya kuyruğun başındaki elemanın komşuları(kuyruğun başındaki elemana en az k ve en fazla f km uzakta olan istasyonlar) eklenir ve kuyruğun başındaki eleman PriorityQueue'dan çıkartılır. Daha sonra eklenen elemanlardan yine fiyat olarak en düşüğü kuyruktan çıkarılırken, kuyruktan çıkarılan elemanın komşuları Priority Queue'ya dahil olur fakat bu elemanlar PriorityQueue'ya dahil edilirken kendi fiyatlarına parentlarının fiyatları da eklenir.

Bu adımlar hedef istasyon(Bu problem için bitiş noktası) bulunana kadar recursive şekilde devam eder.

Bitiş noktasına ulaşıldıktan sonra bu noktanın fiyatı return eder çünkü bu fiyat daha önceden durulan istasyonlarının fiyatları ve bitiş noktasının fiyatının toplamı olduğu için bize toplam maliyeti vermektedir.

Algoritma'da kullanılan bir başka veri yapısı ise ArrayList. Bu ArrayList gidilen durakların parentlarını tutarak aracın hangi istasyonlara uğradığını görmemize olanak sağlıyor.

```

queueBaslatma(G, v)
//INPUTS :
//G : PriorityQueue ve parent dizisi içeren Graph
//v : Vertex
//end :Hedef Vertex
for i to mList.size do
    G.parent[i] ← -1
end for
ENQUEUE(G.que, v)
UCS(G, end)

```

```

UCS(G, end)
//INPUTS :
//G :PriorityQueue ve parent dizisi içeren Graph
//end :Hedef Vertex
if G.que ≠ ∅ then
    b ← peek(G.que)
    u ← DEQUEUE(G.que)
    for each v ∈ G.adj(u) do
        G.parent[v.label] ← b.label
        kontrol ← v
        v.fiyat ← v.fiyat + b.fiyat

        if a = end then
            return
        end if
        ENQUEUE(G.que, v)
    end for
    UCS(G, end)
end if

```

Figure 1.1
 Problemin çözümü için uygulanmış olan
 Greedy Algoritma için pseudocode

Algoritmanın Asimptotik Analizi

QueueBaslatma fonksiyonuna bakacak olursak; Fonksiyonun içerisinde n defa tekrarlanan bir döngü bulunmaktadır. Bu yüzden bu fonksiyonun çalışma zamanı $O(n)$ dir.

UCS fonksiyonuna bakacak olursak; Fonksiyonun içerisinde tek bir döngü bulunmakta. Bu döngü; Eğer bir istasyon kendisinden sonraki istasyonların bitiş noktası hariç hepsine komşuysa, yani o istasyondan bitiş noktası haricinde diğer tüm istasyonlara gidilebiliyorsa döngü n defa tekrarlanır.Fonksiyon recursive bir fonksiyon olduğu için şart sağlanana kadar

$$T(n)=T(n)+n$$

$$T(n)=T(n)+n$$

.

T(n)=n

Fonksiyonun en kötü durumda n defa kendisini çağıracağını varsaydığımızda en kötü durum (**worst case**) **O(n+n²)** olur.

UCS fonksiyonuna bu sefer Best Case için bakacak olursak; Eğer aranan istasyon başlangıç istasyonunun komşularından birindeyse ve bu komşu dizisinde bir öğeden oluşuyorsa bu döngü O(1) sürede sona erer. Aradığımız eleman bulunduğu ve return ettiğimiz için fonksiyonun alt kısmına girmeyeceği yani recursive olarak kendini çağıracağı kısma gelmeyeceği için fonksiyon O(1) zamanda işini bitirmiş olur. T(n)=1 durumu meydana gelmiş olur yani fonksiyonun Best Case'i **O(1)** olmuş olur.

Algoritmanın input büyüklüklerine göre çalışması

Greedy algoritmanın çalışma hızı aracın benzin aldığı durakların sayısına göre sayısal olarak artış göstermektedir.

```
f:7.0
k:2.0
input size:7
istasyonların baslangic noktasına uzakliklari
0.0    5.0    7.0    9.0    11.0    13.0    15.0
İstasyon Fiyatları(baslangic noktası ve bitis noktasının fiyatları 0'dir.)
0.0    6.0    8.0    7.0    3.0    4.0    0.0
Bulundu9.0
Calisma Suresi 0.002 saniyedir
Aracın durma noktaları(bitis noktasından baslangic noktasına)
4      2      1      0

f:120.0
k:30.0
input size:9
istasyonların baslangic noktasına uzakliklari
0.0    38.0    74.0    87.0    106.0    155.0    197.0    238.0    268.0
İstasyon Fiyatları(baslangic noktası ve bitis noktasının fiyatları 0'dir.)
0.0    14.0    11.0    15.0    7.0    20.0    10.0    8.0    0.0
Bulundu17.0
Calisma Suresi 0.002 saniyedir
Aracın durma noktaları(bitis noktasından baslangic noktasına)
6      3      1      0
```

```

f:25.0
k:15.0
input size:10
istasyonların baslangic noktasina uzakliklari
0.0 10.4 18.3 28.9 39.41 55.1 57.25 64.5 68.8 70.5
İstasyon Fiyatları(baslangic noktası ve bitis noktasinin fiyatları 0'dir.)
0.0 3.7 4.1 3.6 4.8 3.17 3.2 3.21 3.33 0.0
Bulundu12.069999999999999
Calisma Suresi 0.002 saniyedir
Aracin durma noktaları(bitis noktasından baslangic noktasına)
5 4 2 0

f:15.0
k:5.0
input size:21
istasyonların baslangic noktasina uzakliklari
0.0 8.0 16.0 24.14 30.0 35.0 39.0 41.0 43.0 49.0 50.0 51.0 58.0 65.0 70.5
İstasyon Fiyatları(baslangic noktası ve bitis noktasinin fiyatları 0'dir.)
0.0 1.2 1.3 2.15 1.9 2.8 1.54 2.0 1.13 2.0 1.88 1.74 1.56 1.44 1.0
Bulundu10.94
Calisma Suresi 0.006 saniyedir
Aracin durma noktaları(bitis noktasından baslangic noktasına)
18 16 15 13 10 8 5 4 3 2 1 0

```

2.Kaba Kuvvet(Brute Force)

Kaba Kuvvet algoritması diğer algoritmalarla göre maliyeti oldukça yüksek olan bir algoritmadır.Hedefi, maliyet ve alana bakmaksızın sonuca ulaşmaktır.Küçük boyutlu inputlarda diğer algoritmalarla benzer hızda çalışsa da, input büyüklüğü arttıkça algoritmanın hızı yavaşlamakta ve belli bir input büyüklüğünden sonra yüzbinlerce saat sürebilmektedir.

Tanımı verilmiş olan problemin çözümü için kullandığımız 2.yöntem olan Brute Force, problemin çözümü için çalışma prensibi şu şekildedir;

İnput olarak aldığı mList ya da pList'in size 1 kadar olan sayıların alt kümelerini buluyor.

Örneğin, mList'in size'ı 3 olsun bu durumda alt

kümeler={{},{1},{2},{3},{1,2},{1,3},{2,3}}'dir.

Alt kümeleri bulduktan sonra, bu alt kümelerin boş küme ve tek bir sayı içermeyen kısımlarını yeni bir listeye ekliyor.

Bir sonraki aşamada ise, listenin içerisindeki alt kümelerin içerisinde başlangıç noktası ve bitiş noktası var ise ve yan yana olan iki eleman arasındaki fark k'ya eşit veya k den büyükse ve f ye küçük veya eşitse bunları başka bir yeni diziye aktarıyor. Birinci koşul sayesinde, hedefimiz başlangıç noktasından bitiş noktasına en ucuz şekilde gitmek olduğu için başlangıçtan başlamayan ve bitiş noktasında sonlanmayan bir yolu seçeneklerimiz arasından çıkarmış oluyor, ikinci koşul sayesinde ise problemin tanımına uygun kümeleri seçmiş oluyor.

Tüm uygun yolları bulduktan sonra yolcunun en az maliyetle yolculuğunu tamamlayama bilmesi için bu yolların toplam maliyetlerini hesaplayıp bu yollar arasındaki en az maliyetli yolu buluyor.

En az maliyetli yolu bulduktan sonra, en az maliyete sahip olan yolu ve en az maliyetli fiyatı kullanıcıya bildiriyor ve sonlanıyor.

```

bruteForce(mList, pList, k, f)
//INPUT : mList[1, ..., n] istasyonların başlangıç noktasına olan uzaklıklarını
tutan n elemanlı dizi
//pList[1, ..., n] istasyonların fiyatlarını tutan n elemanlı dizi
//k : Aracın benzin aldıktan sonra gitmesi gereken en kısa mesafe
//f : Aracın benzin aldıktan sonra gidebileceği maksimum mesafe
n ← mList.size
list ← emptyList
for i ← 1 to pow(2, n) do
    subset ← emptyList
    for j ← 1 to n do
        if ((i & (1 << j)) > 0) then
            subset.append(j)
        end if
    end for
    if subset.size > 1 then
        list.append(subset)
    end if
end for
possiblePaths ← emptyList
for each a ∈ list do
    counter ← 0
    for i ← 1 to a.size do
        if a.get(1) ≠ 0 or a.contains(n) ≠ 1 then
            counter ← counter + 1
            continue
        end if
        if i + 1 < a.size() then
            if (mList[a.get(i + 1)] - mList[a.get(i)] < k or mList[a.get(i + 1)] -
mList[a.get(i)] > f) then
                counter ← counter + 1
                continue
            end if
        end if
    end for
    if counter = 0 then
        possiblePaths.append(a)
    end if
end for
costs ← ∅
i ← 0
for each index ∈ possiblePaths do
    costs[i] ← 0.0
    for a ← 1 to index.size do
        cost[i] ← cost[i] + pList[index.get(a)]
    end for
    i ← i + 1
end for
minimum ← cost[0]
shortPathIndex ← 0
for j ← 1 to costs.size do
    if costs[j] ≤ minimum then
        minimum ← costs[j]
        shortPathIndex = j
    end if
end for

```

```

for short ← 1 to possiblePaths.get(shortPathIndex).size do
    print(possiblePaths.get(shortPathIndex).get(short))
end for
return possiblePaths

```

Algoritmanın Asimptotik Analizi

Brute Force gerçekleştirilen Fonksiyon’da oldukça fazla döngü bulunmakta. İlk döngüye baktığımızda 2^n kere devam edecek bir döngü olduğu görülüyor. Bu döngünün içerisinde hiçbir koşula bakmaksızın n kere devam edecek başka bir döngü bulunmakta. Bu da demek oluyor ki içerideki döngü 2^n lik döngünün içerisinde olduğu için toplamda $2^n * n$ kere tekrarlanacak.

Diğer döngüler ise $2^n * n$ kere tekrar eden döngünün sonuçlarını koşullara bağlı olarak elediği için daha az ya da eşit süreceği aşıkardır. Bundan dolayı;

Algoritma her ne olursa olsun $2^n * n$ şeklinde çalışacaktır. Çünkü her durumda tüm alt kümeleri bulmak zorundadır. Bu yüzden algoritmanın **Best, Average ve Worst Case’i** $O(2^n * n)$ dir.

Algoritmanın input büyüklüklerine göre çalışması

Brute Force olarak çalışan algoritma her seferinde $2^n * n$ şeklinde çalışacağından dolayı input sayısı arttıkça fonksiyonun hızının azalması beklenmektedir.

```

mList
0.0    5.0    7.0    9.0    11.0   13.0   15.0
pList
0.0    6.0    8.0    7.0    3.0    4.0    0.0
k:2.0
f:7.0
input size : 7
Gidilecek Yol
0 1 4 6
Gidilecek yolun toplam ücreti
9.0
Toplam süre:0.017 saniye

```

```

mList
0.0    10.4   18.3   28.9   39.41  55.1   57.25  64.5   68.8   70.5
pList
0.0    3.7    4.1    3.6    4.8    3.17   3.2    3.21   3.33   0.0
k:15.0
f:25.0
input size : 10
Gidilecek Yol
0 2 4 5 9
Gidilecek yolun toplam ücreti
12.069999999999999
Toplam süre:0.016 saniye

```

```

mList
0.0    8.0    16.0   24.14  30.0   35.0   39.0   41.0   43.0   49.0   50.0   51.0   58.0   65.0   71.0   75.0   80.0   84.0   89.0
pList
0.0    1.2    1.3    2.15   1.9    2.8    1.54   2.0    1.13   2.0    1.88   1.74   1.56   1.44   1.1    1.25   1.37   1.36   1.39
k:5.0
f:10.0
input size : 21
Gidilecek Yol
0 1 2 3 4 6 9 12 13 14 16 18 19 20
Gidilecek yolun toplam ücreti
18.45
Toplam süre:2.594 saniye

```

```
mList
0.0      61.5      120.0      147.5      161.0      179.5      219.0      278.5      297.0      321.5      336.0      393.5      426.0      442.5      490.0      548.0
pList
0.0      15.4      19.4      5.4      10.8      6.6      11.4      7.4      18.5      9.2      17.5      14.2      6.6      13.2      15.2      17.8
k:30.0
f:150.0
input size : 22
Gidilecek Yol
0 3 7 12 15 17 21
Gidilecek yolun toplam ücreti
52.5
Toplam süre:5.293 saniye
```

3.Dinamik Programlama(Dynamic Programming)

Dinamik Programlama’da önceki olaylara ait veriler kullanılır.

Tanımı verilmiş olan problemin çözümü için kullandığımız 2.yöntem olan Brute Force, problemin çözümü için çalışma prensibi şu şekildedir;

Bir istasyondan diğer istasyona gidilebiliyorsa, yani istasyonlar arası mesafe k ile f arasında ise bu iki istasyon birbirlerine komşudur ve bu komşuluk ikili dizide tutulur. Örneğin, 3. istasyondan 4.istasyona gidilebiliyor bu durum tabloda şu şekilde tutulur:

tablo[3][4]=4.istasyonun fiyatı.

Bir sonraki aşamada ise hiçbir şekilde ulaşılamayan bir istasyonun komşuluk ilişkilerini kesmektir.

Başlangıç noktasından x. istasyona hiçbir şekilde ulaşılmıyorsa o istasyonu devre dışı bırakıyoruz. Örneğin, 5.istasyona hiçbir şekilde gidemiyorsak tablo[5][6]=-1 durumuna getirilir ve bu da iki istasyon arası bir komşuluk bağı olmadığını gösterir.

Son aşamada ise bitiş noktasına ulaşmak için en düşük maliyeti bulmak için tabloda değişiklikler yapılır. Örneğin, tablo[2][3] 2’den 3’e gitmenin maliyetini tutar. Fakat 2 den 3e gitmek için ilk önce 2’ye ulaşmamız gerekir. Bu yüzden 2’ye ulaşmanın en düşük maliyetli yolu hesaplanır ve 2 den 3e gitmenin maliyetiyle birlikte toplam maliyete eklenir ve tablo boyunca aynı işlemler sürdükçe tablonun son elemanlarındaki sayıların en küçüğü (-1 hariç) en düşük maliyetli yolu bize vermektedir.


```

dynamicProgramming(mList, pList, size, k, f)
M ← size
N ← size
for i ← 1 to M do
    for j ← 1 to N do
        tablo[i][j] ← -1
    end for
end for
for i ← 1 to M do
    for j ← i+1 to N do
        fark ← mList[j] - mList[i]
        if fark ≥ k and fark ≤ f then
            tablo[i][j] ← pList[j]
        end if
    end for
end for
for i ← 2 to M do
    sayac ← 0
    for a ← 1 to i do
        if tablo[a][i] ≠ -1 then
            sayac ← sayac + 1
        end if
    end for
    for j ← i+1 to N do
        if sayac = 0 then
            tablo[i][j] ← -1
        end if
    end for
end for


---


for i ← 1 to M do
    for j ← 1 to N do
        if tablo[i][j] > -1 then
            minimum ← 0
            for c ← 1 to i do
                if minimum = 0 and tablo[c][i] ≠ -1 then
                    minimum ← tablo[c][i]
                    continue
                end if
            end for
            if tablo[i][j] ≤ minimum and tablo[c][i] ≠ -1 then
                minimum ← tablo[c][i]
            end if
        end if
        tablo[i][j] ← tablo[i][j] + minimum
    end if
end for
end for

```

Algoritmanın Asimptotik Analizi

Algoritmanın input büyüklüklerine göre çalışması

Yukarıdaki sonuç 43 inputlu diziye aittir.

```
input size: 10mList
0 10 18 29 39 55 57 65 69 71
pList
0 4 4 4 5 3 5 6 4 0
-1 -1 4 4 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 9 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 7 9 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 12 14 15 13 -1
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 7
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 -1 -1 7 -1 -1 -1 -1
minimum maliyet :7 toplam harcanan zaman 0.029000
```

```
input size: 7mList
0 5 7 9 11 13 15
pList
0 6 8 7 3 4 0
-1 6 8 -1 -1 -1 -1
-1 -1 14 13 9 -1 -1
-1 -1 -1 15 11 12 -1
-1 -1 -1 -1 16 17 13
-1 -1 -1 -1 -1 13 9
-1 -1 -1 -1 -1 -1 12
-1 -1 -1 -1 -1 -1 -1
-1 -1 -1 13 9 12 -1
minimum maliyet :9 toplam harcanan zaman 0.017000
```

İnput büyüklükleri yakın olduğu takdirde aralarında pek fark görülmeyen bu algoritmalar arasındaki fark input büyüklüğü artınca meydana çıkmaktadır. Brute force 25 ve sonrası için bilgisayarında hesaplanamadı. Diğer algoritmalarda input büyüklüğü arttıkça çalışma zamanlarını 2 katına çıkarmaya başladı. Verimsiz bir algortima yazıldığında ufak inputlarda bile bilgisayarın zorlanabileceğini söyleyebiliriz.

Algoritmaları çalışma zamanlarının karmaşıklığına göre sıralayacak olursak

Brute Force>Dynamic>Greedy>DecreaseAndConquer